

Współpraca transgraniczna Polska-Czechy na przykładzie działalności Euroregionu Śląsk Cieszyński

Wprowadzenie,
podstawowe definicje

Współpraca transgraniczna jest szczególnie formą współpracy międzynarodowej. Niewątpliwie wyróżnia ją przyległość poszczególnych obszarów pogranicza, a także regionalny lub lokalny charakter.

W dokumencie uchwalonym przez Radę Europy 20.11.1981 r. zwanym „Europejską Kartą Regionów Granicznych i Transgranicznych”, współpracą transgraniczną określa się współdziałanie zagranicznych władz szczebla regionalnego lub lokalnego różnorodnych instytucji reprezentujących obszary graniczne. Współpraca ta pomaga w łagodzeniu niekorzystnych skutków istnienia granic i w przezwyciężaniu skutków położenia terenów przygranicznych na narodowych obrzeżach państw oraz służy poprawie warunków życiowych osiadłej tam ludności [Borys 1997, s. 8].

Chcąc dokładniej przedstawić Euroregion Śląska Cieszyńskiego oraz uwarunkowania współpracy międzynarodowej tego obszaru, warto przybliżyć kilka pojęć nierozzerwalnie związanych z tematyką pogranicza i współpracy transgranicznej.

Na uwagę zasługuje istota pojęcia pogranicza, rozumianego jako strefy w pobliżu granicy. Zazwyczaj jest to obszar

zróżnicowany etnicznie i kulturowo, położony na obrzeżach państwa. Tak rozumiane pogranicze uwidacznia się w życiu społecznym, ekonomicznym i w kulturze, jako styk wskazujący z jednej strony na odrębność dwóch obszarów, a z drugiej na wzajemne wpływy i przenikanie się wymienionych wcześniej elementów. Wyznacznikiem kategorii pogranicza jest przynależność do wielu tradycji. Narody mają na swych obrzeżach strukturę, która swobodnie wlewa się w nowy obszar, łącząc się naturalnie z danym środowiskiem [Kraszewska 2008, s. 149].

Region transgraniczny stanowi terytorium po obu stronach granicy państw, który z geograficznego punktu widzenia stanowi wyraźną całość terytorialną, wykazującą dodatkowo wspólne cechy, które uzupełniają wspólne tradycje etniczne i kulturowe ludności [Borys 1997]. Czynniki te niewątpliwie pobudzają rozwój społeczny, kulturalny i gospodarczy danego regionu.

Współpraca euroregionalna jest jeszcze węższą formą współpracy między państwowej i ważnym elementem tworzenia stosunków międzypaństwowych i międzyregionalnych. Euroregion stanowi szczególnie formę regionu transgranicznego.

Idea euroregionów, jako najwyższej formy organizacyjnej współpracy transgranicznej zrodziła się w Europie Zachodniej tuż po II wojnie światowej, jako jeden ze sposobów zapobiegania ewentualnym dalszym konfliktom zbrojnym. Z czasem okazało się, że euroregion stał się dobrym narzędziem aktywizacji społeczno-gospodarczej peryferyjnie dotychczas położonych obszarów przygranicznych [Mierostawska 1999]. Obecnie w Europie istnieje już ponad 100 euroregionów, a na granicach Polski 18.